

KRECSÁK László
HARTEL Tibor

Újabb adatok a pannon gyík (*Ablepharus kitaibelii*) bánsági és olténiai (Románia) elterjedéséhez

(Kivonat)

A dolgozat a pannon gyík (*Ablepharus kitaibelii*) két újabb lelőhelyét közli Bánságból és Olténiából. A két új lelőhely a Mehedinți megyei Herkulesfürdő (Băile Herculane), valamint a Gorj megyei Cloșani. A szerzők a faj valószínű elterjedését is tárgyalják a tanulmányozott két tájegységben.

Bevezetés

A pannon gyík (*Ablepharus kitaibelii*, LICHTENSTEIN 1832), amely kelet-mediterrán faunaelem (STUGREN–KOHL 1980), Románia egyik legkritikább hullője. Romániai lelőhelyei az ország déli részére korlátozódnak – Dobruzsza, Bukarest környéke, Bánság, Olténia; a faj teljesen hiányzik Erdélyből és Moldvából (FUHN, VANCEA 1961).

Bánságból három lelőhelyről került elő; ezek valamennyien Mehedinți megyében található: Orsova (FEJÉRVÁRY-LÁNGH 1943; MOJSISOVICZ A. 1889), Dubova (FEJÉRVÁRY-LÁNGH 1943) és Valea Vodiței (FUHN 1970). Három lelőhelyét említik az olténiai területről, Dolj megyéből: Craiova (CĂLINESCU 1931), Rudari és Plenița (FUHN–VANCEA 1961).

A '60-as években e populációkat A. k. *fizingerinek* tartották (FUHN–VANCEA 1961), később oszteológiai vizsgálatok alapján a *stepaneki* alfajba sorolták őket (FUHN 1969).

Anyag és módszer

1999-ben és 2000-ben több gyűjtőúton vettünk részt Herkulesfürdőn (Băile Herculane) és környékén. A környékbeli fauna felmérését célzó terepkiszállások egyik eredménye volt a pannon gyík két újabb lelőhelyének felfedezése is.

A faj elterjedési térképének elkészítéséhez a nemzetközileg elfogadott UTM rendszert használtuk (LEHRER 1990).

Eredmények és következtetések

A vizsgált térség két megyéjében (Mehedinți és Gorj) sikerült újabb A. k. *fizingeri* lelőhelyeket találnunk. A fajt a Mehedinți megyei Herkulesfürdőről (Băile Herculane), valamint a Gorj megyei Cloșani helység környékéről sikerült nekünk első ízben befognunk.

1999-ben a herkulesfürdői Domogled Nemzeti Park területén sikerült egy A. *kitaibelii*-t fognunk. Ezzel egy új fajjal bővült a Nemzeti Park területén előforduló ritka hullőfajok listája, melyek közül említésre méltó a görög teknős (*Testudo hermanni*), a réti gyík (*Lacerta praticola*) és a homoki vipera (*Vipera ammodytes ammodytes*).

Gorj megyében Cloșani helység közelében sikerült egy újabb pannon gyíkot befognunk. A megye területéről még eddig nem jelezték a pannon gyík előfordulását.

Az A. *kitaibelii* populációi ezeken a területeken valószínűleg nem csak ilyen elszigetelten található. A faj elterjedése nagy valószínűséggel magába foglalja a Cserna-hegységet (Mții Cernei), Mehádiai-hegységet (Mții Mehedinți), Almás-hegységet (Mții Almăjului), Szörényi-hegységet (Mții Semenici), Orsovai-hegységet (Mții Orșova), Géta Szubkárpatokat (Subcarpații Getici), a Băileștilor és Romanilor Síkságot (Câmpia Băileștilor, Câmpia Romanilor). (1. térkép)

A Kazán-szoros nyújtotta feltételek kedvezőek egy termophil fauna kialakulásához: déli kitettség, az Almás-hegység, Mehádiai-hegység, Cserna-hegység mély, sziklás lejtői az északi szelek ellen védik a vegetációt. A Duna és mellékvízei megfelelő nedvességet is biztosítanak.

* Aiud, KŐRÖSI CSOMA Sándor 2, RO-3325

** Centrul Educațional Interetic ptr. Tineret, Sighișoara, Muzeului 6, RO-3050

A pannon gyík védelmének szükségességét már FUHN (1964) felismerte, szerinte valamennyi lelőhelyét rezervátumként kell védeni. A faj romániai védelme megoldottnak tűnt a Berni Egyezmény aláírásával, sajnos, 1993 óta semmilyen határozott intézkedést nem hoztak a pannon gyík és élőhelyei védelme érdekében.

A faj bányási és olténiai elterjedésének pontos ismerete további felmérő programokkal érhető el. A Cloșani lelőhelyen faunisztikai és florisztikai felmérések szükségesek, az élőhely védett területté való javaslása érdekében.

Irodalom

1. CĂLINESCU, R. (1931): **Contribuțiuni sistematice și zoogeografice la studiul amfibizilor și reptilelor în România.** – *Mem. Secț. Științ. Acad. Române*, 7: 119–291, București.
2. FEJÉRVÁRY-LÁNGH, A. M. (1943): **Beitrage und Berichtigungen zum Reptilien – Teil des ungarischen Faunenkataloges.** – *Fragm. Faun. Hungar.*, 6(3): 81–89.
3. FUHN, I. E. (1964): **Situația actuală a faunei noastre de amfibii și reptile și necesitatea ocrotirii ei.** – *Ocot. Nat. Med. Înconj.*, 8(2): 231–248.
4. FUHN, I. E. (1969): **Revision and redefinition of the genus *Ablepharus* LICHTENSTEIN, 1823 (Reptilia, Scincidae).** – *Rev. Roum. Biol.-Zoologie*, 14(1): 23–41.
5. FUHN, I. E. (1970): **Amfibii și reptile din zona viitorului lac de baraj de la Porțile de Fier.** – *St. Cerc. Biol., Ser. Zool.*, 22(4): 321–331.
6. FUHN, I. E.; VANCEA, Șt. (1961): *Fauna RPR, Reptilia*, vol. XVI, fasc. 2, București.
7. LEHRER, A. Z.; LEHRER, M. M. (1990): **Cartografierea faunei și florei României**, Edit. Ceres, București.
8. MOJSISOVICZ, A. (1889): **Zoogeographische Notizen über Südungarn aus den Jahren 1886–1888.** – *Verh. Naturwiss., Ver. Steiermark, Graz*.
9. STUGREN, B.; KOHL, Șt. (1980): **Synökologische Gleiderung und Ausbreitungsgeschichte der Amphibien und Reptilien Südosteuropas.** – *Wiss. Zeitschr. Friedrich SCHILLER- Univ., Jena, Math.-Naturwiss. R.*, 29(1): 179–186.

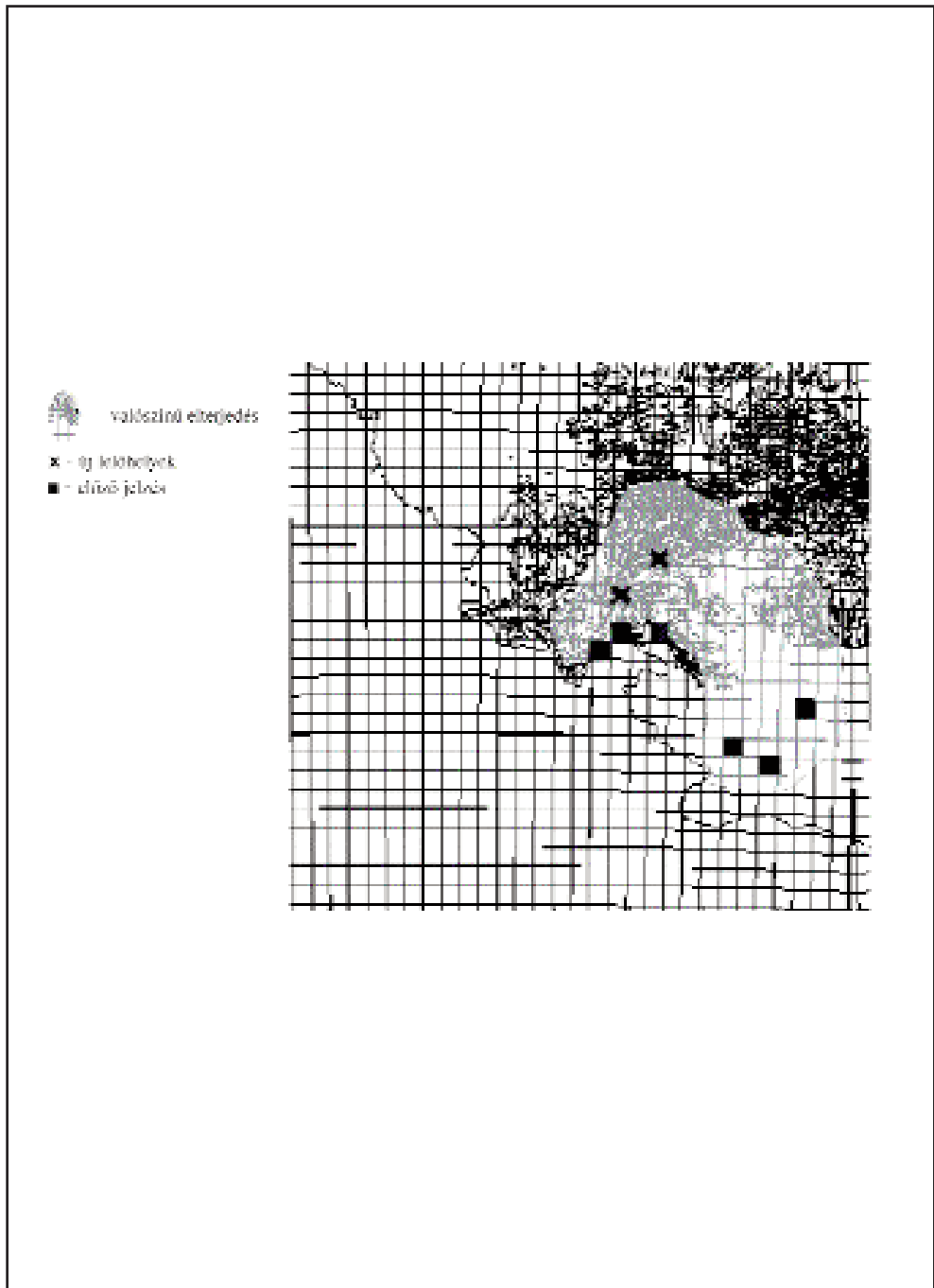
Date noi pentru răspândirea șopârliței de frunzar (*Ablepharus kitaibelii*) în Banat și Oltenia (România) (Rezumat)

Autorii semnalează două localități noi pentru șopârlița de frunzar (*Ablepharus kitaibelii*) din Banat și Oltenia: Băile Herculane din jud. Mehedinți respectiv Cloșani din jud. Gorj. Este discutată și distribuția speciei în aceste două regiuni.

New Records of *Ablepharus kitaibelii* in Banat and Oltenia (Romania) (Abstract)

The paper presents two new records of *Ablepharus kitaibelii* in Banat and Oltenia: Băile Herculane from Mehedinți county and Cloșani from Gorj county. The possible distribution of the specie in the studied area is discussed.

1. ábra A pannon gyík bánáti és olténiai elterjedése

